

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 31 stycznia 2024 r.,
w sprawie zażalenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów
Powszechnych na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie
Apelacyjnym w [...]. z 28 czerwca 2019 r. sygn. akt [...] o przekazaniu
sprawy w celu uzupełnienia postępowania dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p.
przeciwko obwinionej X.Y.

wniosku obrońców o wyłączenie:

- SSN Marii Szczepaniec od rozpoznania sprawy o sygn. II ZO 2/22;
- sędziów Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Marka Siwka, Marka Motuka i Pawła Dobrowolskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi Marii Szczepaniec ze sprawy o sygn. II ZO 2/22

postanowił:

**1. uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w
zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej
Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego
Sądu Najwyższego Marię Szczepaniec od udziału w
rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 2/22;**

**pozostawić wniosek obrońców o wyłączenie sędziów
Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Marka
Siwka, Marka Motuka i Pawła Dobrowolskiego od**

rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi Marii Szczepaniec ze sprawy o sygn. II ZO 2/22 bez rozpoznania

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego w dniu 5 sierpnia 2019 r. wpłynęło zażalenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych na postanowienie Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z 28 czerwca 2019 r. sygn. akt [...] o przekazaniu sprawy sędziego Sądu Rejonowego [...] w P. obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p. w celu uzupełnienia postępowania. Zarządzeniem Prezesa IOZ z dnia 27 września 2022 r. jako sędzia sprawozdawca w sprawie, której nadano sygnaturę II ZO 2/22, została wyznaczona SSN Maria Szczepaniec.

W dniu 26 lipca 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obwinionej o wyłączenie, na podstawie art. 42 § 1 k.p.k., SSN Marii Szczepaniec od orzekania w sprawie II ZO 2/22. Uzasadniając swój wniosek sędzia X.Y. wskazała, że SSN Maria Szczepaniec została powołana nieskutecznie na stanowisko sędzi Sądu Najwyższego w dniu 19 października 2018 r., na skutek udziału w procedurze przed Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną z naruszeniem przepisów Konstytucji RP. Podniosła, że zarówno TSUE, ETPCz, SN oraz NSA wielokrotnie wskazywały, że nowa KRS nie jest organem niezależnym od władzy ustawodawczej i wykonawczej a tym samym wybrani – przedstawieni do powołania Prezydentowi, sędziowie nie mogą być uznani za spełniających standardy niezawisłości i bezstronności. Wnioskodawczyni powołała się na treść uchwały trzech połączonych Izb SN z 23 stycznia 2020 r., w której uznano, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8

grudnia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sędzia X.Y. wskazała, że udział SSN Marii Szczepaniec w składzie orzekającym narusza jej prawo do sądu, przekreśla możliwość rzetelnego, zgodnego z przepisami Konstytucji RP i Europejskiej Karty Praw Człowieka procesu, w sposób oczywisty też wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, gdyż SSN Maria Szczepaniec została powołana na sędzię SN w wyniku upolitycznionego procesu. Sprawa została zarejestrowana w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. II ZO 71/22 i przydzielona do rozpoznania SSN Markowi Dobrowolskiemu.

Postanowieniem z dnia 13 września 2023 r., Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. II ZO 71/22, nie uwzględnił wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od rozpoznania sprawy o sygn. II ZO 2/22.

W dniu 14 listopada 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońców obwinionej X.Y. - sędziego Sądu Rejonowego [...] w P., w przedmiocie wyłączenia SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 2/22. W uzasadnieniu wniosku obrońcy m.in. wskazali, że co prawda wcześniejszy wniosek obwinionej o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec został rozpoznany w dniu 13 września 2023 r. (II ZO 71/23) na jej niekorzyść, to po pierwsze nie podniesiono w nim okoliczności in concreto, które ze względu na publiczną postawę obwinionej sędzi winny skutkować wyłączeniem od rozpoznania jej sprawy sędziów powołanych w procedurze z udziałem KRS po nowelizacji z 2017 r., a po wtóre wniosek ten został rozpoznany przez sędziego Marka Dobrowolskiego, posiadającego tożsamy status, jaki stanowił podstawę wątpliwości podniesionych we wniosku, który ten sędzia rozpoznawał, a zatem doszło do wydania postanowienia w tym przedmiocie z naruszeniem zakazu *nemo iudex in causa sua*, co pozbawiło

stronę procesowej weryfikacji prawidłowości ukonstytuowania się sądu odwoławczego w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec jest zasadny. W pełni bowiem należy zaakceptować argumenty wskazane w uzasadnieniu wniosku obrońców dotyczące zarówno konieczności wyłączenia sędzi od rozpoznania sprawy jak i dotyczące rozpoznania uprzedniego wniosku o wyłączenie sędzi przez SSN Marka Dobrowolskiego.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21 warto przypomnieć, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarte jest w uzasadnieniu postanowienia w sprawie o sygn. II KO 30/21 nie ma potrzeby powtarzania wskazanej tam argumentacji, zwłaszcza iż została ona także przedstawiona w postanowieniach Sądu Najwyższego, m.in. z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, czy z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22. Istotne w tym kontekście jest to, że w sytuacji złożenia obecnie wniosku o wyłączenie oraz w układzie, gdyby sprawa została w takim składzie zakończona, to z dużym

prawdopodobieństwem można stwierdzić iż wniesienie skargi przeciwko Polsce skutkowałoby stwierdzeniem naruszenia art. 6 ust. EKPC i wypłatą odszkodowania oraz możliwym wnioskiem o wznowienie postępowania. Wskazać bowiem należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, *Reczkowicz przeciwko Polsce*; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*).

Słusznie ponadto wykazują autorzy wniosku, że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Marii Szczepaniec w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc w trybie w jakim powołano sędziów Izby Dyscyplinarnej orzekających wcześniej w tej sprawie, prowadziłyby, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22).

Mając na uwadze powyższą argumentację konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu od rozpoznania sprawy II ZO 2/22 SSN Marii Szczepaniec. Orzekanie przez tego sędziego w tej sprawie prowadziłoby z bardzo dużym prawdopodobieństwem do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Wniosek obrońców o wyłączenie sędziów Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Marka Siwka, Marka Motuka i Pawła Dobrowolskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie sędzi Marii Szczepaniec ze sprawy o sygn. II ZO 2/22 należało natomiast pozostawić bez rozpoznania jako bezprzedmiotowy, albowiem żądanie wyłączenia może dotyczyć jedynie członków składu orzekającego, a osoby te nie zostały do składu wyznaczone.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[ał]